

Etnisen yrittäjyyden tukeminen Euroopan kaupungeissa

Yhteenveto

Johdanto

Tässä raportissa esitellään CLIP-hankkeen (Cities for local integration policies, paikallisia integraatiopolitiikkoja soveltavat kaupungit) yhteydessä toteutetun Eurofoundin tutkimuksen päätösmoduulin tulokset. Tutkimuksessa keskityttiin seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia muotoja etninen yrittäjyys kaupungeissa saa? Millaisia haasteita ja esteitä etnisiin ryhmiin kuuluvat yrittäjät kohtaavat? Millä aloilla he toimivat? Millaisia kokemuksia heillä on yritystoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta?
- Millainen on valtion lainsäädäntö ja muu lainsäädäntö, joka sääntelee pk-yrityksiä yleensä ja etnisiä pk-yrityksiä erityisesti? Miten sääntely muovaa etnisten vähemmistöjen mahdollisuuksia työllistää itsensä? Millaista etnisiä yrityksiä tukevaa ja edistävää politiikkaa on olemassa?

Tutkimuksessa laadittiin tapaustutkimusraportti 28 kaupungista, ja jokainen sisälsi yksityiskohtaisen selvityksen etnisestä yrittäjyydestä. Vertailevassa yleisraportissa on tulosten ja toimenpidesuositusten yhteenveto.

Taustaa

Eurofoundin tutkimus osoittaa, että maahanmuuttajayrittäjyys yleistyy Euroopassa tasaisesti, ja sillä on yhä tärkeämpi merkitys eurooppalaisten kaupunkien sosiaaliselle ja taloudelliselle rakenteelle. Etnisten yritysten rooli on moninainen ja monessa suhteessa ainutlaatuinen. Ne täyttävät aukkoja markkinoilla, auttavat elävöittämään hiipuvia kaupunginosia, tarjoavat uusia tuotteita ja palveluita, saattavat tuoda takaisin unohtuneita käsitöitä ja antaa joillekin aloille kipeästi kaivattua vakuuttavuutta. Ne myös luovat työpaikkoja ja tarjoavat mahdollisuuksia haavoittuvimmille ryhmille (kuten tiettyjen etnisten ryhmien naisille ja nuorille) auttaen heitä välttämään köyhyysloukun. Etnisen yrittäjyyden mahdollisuuksia integroitumisen ja työpaikkojen syntymisen tukena on kuitenkin laiminlyöty politiikassa. Tähän mennessä

poliittiset päättäjät ovat painottaneet palkkatyötä keskeisimpänä keinona integroida maahanmuuttajia työmarkkinoille. Keskittyminen enemmän maahanmuuttajien yrittäjyyteen voi parantaa heidän sosiaalisia mahdollisuuksiaan, kehittää sosiaalista johtajuutta, lisätä vähemmistöjen itseluottamusta ja edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta etnisissä yhteisöissä.

Keskeiset havainnot

Keskeinen tutkimustulos on se, ettei etnisen yrittäjyyden edistäminen ole poliittisille päättäjille itsestään selvää. Monissa kaupungeissa sillä ei ole ollut asemaa maahanmuuttajien työllistymistä ja yhteiskunnallista integroitumista koskevassa strategiassa.

Tutkimus osoittaa selvästi, että monissa kaupungeissa integraatiosta vastaavilta yksiköiltä puuttuu perustiedot etnisestä yrittäjyydestä. Saattaa olla, että tietoa on mutta muissa yksiköissä tai ettei tällaista tietoa ole johdonmukaisesti kerätty. Siellä, missä tietoa on saatavilla, se osoittaa, että maahanmuuttajien omistamat yritykset ovat monissa kaupungeissa yhä yleisempiä. Kööpenhaminassa, Frankfurtissa ja Zürichissä etniset yritykset käsittävät noin 20 prosenttia kaikista yrityksistä: Amsterdamissa, Strasbourgissa ja Wienissä tämä luku nousee yli 35 prosenttiin. Startup-yrityksiä koskevat luvut ovat vielä vaikuttavampia. Esimerkiksi Frankfurtissa yli puolet kaikista startup-yrityksistä ovat maahanmuuttajayrittäjien perustamia.

Vaikka useimmat yritykset toimivat yhä perinteisillä aloilla – kuten vähittäiskaupan tai ravitsemuksen alalla – korkeasti koulutetut maahanmuuttajayrittäjät, jotka voivat hyödyntää yhteyksiä erilaisiin sosiaalisiin verkostoihin, suuntaavat kasvualoille, kuten rahoituksen, tieto- ja viestintätekniikan (ICT) ja viestinnän alalle. Esimerkiksi Irlannissa viidennes etnisistä yrityksistä toimii huipputeknisellä ICT-alalla.

Toimet, joita kaupungit ja paikallisviranomaiset tarjoavat etnisiin ryhmiin kuuluville potentiaalisille ja olemassa oleville yrittäjille, voidaan jakaa kahteen

ryhmään: rakenteellisia esteitä poistaviin toimiin (lainsäädäntö ja institutionaalinen ympäristö) sekä toimiin, joiden tavoitteena on kehittää etnisten yrittäjien henkilökohtaisia valmiuksia. Jälkimmäiset ovat yleisempiä, koska kaupungit ovat vapaampia tukemaan ja toimimaan aktiivisessa roolissa tämän suhteen. Toimia ovat muun muassa seuraavat:

Esteettömien, asiakasystävällisten ja kustannustehokkaiden tieto- ja neuvontapalvelujen tarjoaminen

Monet tahot, kuten paikallisviranomaiset, kauppakamarit ja ammattijärjestöt, tarjoavat palveluitaan tiedotustapahtumien, neuvontapuhelinten, verkkosivujen ja painettujen oppaiden muodossa.

Tuki liiketilan löytämiseksi

Tähän kuuluu yleinen tukeminen, kuten yrityshautomoiden perustaminen ja erityiset alueet, sekä nimenomaan maahanmuuttajille suunnattu tuki, jota tarjotaan esimerkiksi maahanmuuttajaverkostojen kautta.

Rahoituksen saannin helpottaminen

Koska rahoituslaitokset ovat yleensä hitaita lainaamaan rahaa etnisille yrityksille, on olemassa toimia, joilla lainanantoon liittyvää riskiä voidaan pienentää, kuten avustaminen liiketoimintasuunnitelmien kirjoittamisessa. Muita toimia ovat suora lainojen ja avustusten myöntäminen sekä yhteistyö pankkien kanssa sen edistämiseksi, että paikalliskonttoreihin palkataan etnistä henkilökuntaa.

Tuki työntekijöiden löytämistä ja henkilöstöhallintoa varten

Erilaiset oppisopimusmallit nuorten maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen tukemiseksi sekä koulutus liiketoiminnan harjoittamiseen ja laajentamiseen tarvittavia taitoja varten.

Tuki yrittäjyystaitojen kehittämiseksi

Mentorointiohjelmissa esimerkiksi menestyneet etniset yrittäjät neuvovat startup-yrittäjiä. Osa toimista on tarkemmin rajattuja, kuten ohjelma, jossa maahanmuuttajanaiset seuraavat vierestä menestyviä liikenaisia.

Liiketoimintaympäristöjen kehittämiseen tähtäävät toimet ovat harvinaisempia yksinkertaisesti siksi, että useimmissa kaupungeissa suurin osa alan osaamisesta on ylemmillä hallinnon tasoilla. Tästä huolimatta paikallisviranomaiset ovat lukuisissa kaupungeissa aktiivisia ja edistävät toimia, jotka tukevat etnistä liiketoimintaa ja liiketoimintaa yleensä. Toimia ovat muun muassa sääntelyn keventäminen, kaupunkisuunnittelu ja etnisten elinkeinonharjoittajien järjestöjen voimaannuttaminen.

Poliittisia suuntaviivoja

Hyvien toimintaedellytysten luominen ja ylläpitäminen paitsi parantaa kaupungin taloudellisia valmiuksia myös edistää maahanmuuttajien integroitumista. Raportissa annetaan poliittisille päättäjille lukuisia suosituksia, joista on seuraavassa yhteenveto.

Raportissa suositellaan, että eurooppalaiset päättäjät

- hyödyntävät etnisen yrittäjyyden potentiaalia edistääkseen työpaikkojen syntymistä ja osallistavaa talouskasvua Eurooppa 2020 -strategian mukaisesti
- tunnustavat etnisen yrittäjyyden keskeiseksi ulottuvuudeksi maahanmuuttajien integroitumisessa
- avaavat vuoropuhelun eurooppalaisten rahoituslaitosten kanssa vähemmistöjen rahoitusasioita koskevan syrjinnän ratkaisemiseksi.

Raportissa EU:n jäsenvaltioita rohkaistaan

- tunnustamaan etninen yrittäjyys osaksi laajempaa integraatiopolitiikkaa ja edistämään sitä
- tarkistamaan yrityksen perustamista koskevaa rakenteellista ja lainsäädännöllistä kehystä, koska ne muodostavat usein esteen yritystoiminnan aloittamiselle
- lisäämään tietoa ja vahvistamaan valmiuksia välittäjänä toimivissa organisaatioissa, kuten koulutuskeskuksissa, konsulttitoimistoissa ja elinkeinonharjoittajien järjestöissä.

Lopuksi raportissa neuvotaan paikallisia päättäjiä

- korjaamaan tiedoissa ja ymmärryksessä olevat puutteet etsimällä kohdennettuja ja tehokkaita tapoja kerätä tietoa
- sisällyttämään etnisen yrittäjyyden tasa-arvoisesti kaupunkien taloudellisiin kehitys- ja integraatiostategioihin ja keskittymään siinä erityisesti työpaikkojen luomiseen ja sosiaaliseen integraatioon
- edistämään ja helpottamaan yhteistyötä kaupungin talouselämän eri sidosryhmien välillä, mukaan lukien valtaväestön ja etnisten ryhmien elinkeinonharjoittajien järjestöt, ammattiliitot, tiedotusvälineet ja ammatillista koulutusta tarjoavat organisaatiot.

Lisätietoja

Raportti *Promoting ethnic entrepreneurship in European cities* (Etnisen yrittäjyyden edistäminen eurooppalaisissa kaupungeissa) on saatavilla osoitteessa <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1138.htm>

Lisätietoja antaa sähköpostitse tutkija Anna Ludwinek, alu@eurofound.europa.eu.